

Književne novosti

Ivan Cankar: Nina. Založil L. Schwentner v Ljubljani 1906. Cena broš. 2 K, po pošti 2 K 10 h, eleg. vez. 3 K 50 h, po pošti 3 K 70 h.

Janeza Trdine zbrani spisi. III. knjiga. Bajke in povesti II. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Cena broš. 2 K, eleg. vez. 3 K 20 h. Po pošti 20 h več.

Nova železnica s Koroškega skozi Karavanke, Bohinjske gore in čez Kras v Trst. Kratak opis železnice v tehničnem in turističnem oziru. Spisal Maks Klodič vitez Sabla doski. S slikami in zemljevidom. Založilo in izdalo „Slov. plan. društvo“. Cena 70 h, po pošti 5 h več.

Ljudmila Poljanec (Nataša). Poezije. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Cena: broš. K 2.—, eleg. vez. K 3.—.

Pesmi so postale knjiga in prej skromno skrita „Nataša“ stoji pred nami kot izrazita pesnica Ljudmila Poljanec. In Slovenija zdaj je pevko imela . . . Te pesmi se kar same bero in čutijo; zdi se mi tudi, da bi se lahko pele, ker so „pesmi“ v ožjem pomenu, čista lirika od prvih verzov do zadnjih.

Brez šale in s šalo: so in so bili ljudje, ki skoraj zamerijo Bogu, da je ustvaril žensko, to potrebno nepotrebno zlo; a da je ženska vsaj interesanten predmet, to se večinoma priznava; in da je njena poglavitno pasivna nprav v svojih temeljih in pojavih skrivnostna — ker je nepreračunljiva — in zato zanimiva, to si pred lastnim zrcalom priznavajo tudi tisti, ki jim je ženska le vir vseh grehov. Žensko prepoznati mika menda vsakega, dasi mu je, če verjamemo še mlademu Stritarju, potem često žal, da jo je prepoznal. — Ideali radi izpuhte, kadar se nam odkrije in razkaže njih sicer nepristopni budoar. Res! A poleg lažiidealov so tudi taki, ki ne oneme in oblede nikoli, dasi morda izpreminjajo glas in barvo. —

Žensko srce! Mari si ne mislimo, da je v tem srcu pravi dom za ljubezen? „Ljubeče žensko srce“ — ta zveza se nam zdi povsem prirodna; in če je pesnik šaljivo rekel: „Trdo, ah, kakor mecesen srce v prsih ti leži,“ je s tem tudi izrekel, da je bogme „njena“ dolžnost, ga ljubiti.

Tako pojo moški pesniki o ženski. Dolgo je trajalo, preden so si upale tudi ženske v pesmih izdajati svoje tajnosti; z njihovimi pesmimi je izginila iz slovstva enostranost, da smo viškom vedeli, kako čuti mož pesniško napram ženi, a da se ni moglo neposredno verodostojno soditi, kako čuti ženska napram moškemu. Sicer veli stari rek, da človek najteže spozna samega sebe, pojava pa, ki tvorijo v njem njegov živelj, čuti in ve vendar sam najbolje. Taki pojavi so zanimivejši kakor kdove kaki globoki zakoni „spoznanja“. Ako nam take pojave hoče in zna priobčiti pesniško navdahnjena ženska, izpopolnjuje ona skoraj za polovico naše znanje o človeški duši. Nataša je to hotela in je znala; krepka je ona v čutih in besedah; pa prava ženska je, kolikor jih mi poznamo: neomahljiva in vdana, mehka in vztrajna! Zato je kaj prijetno poslušati te poezije; zdi se nam, kakor bi nam jih kdo priporočal z besedami: „Ali marate kozarec dobrega, zdravega vina?“ Brez alkohola te pesmi niso, in mislim, da je to prav! Pri tem pa nimam v mislih baš „Pesmi o vinski trti“ (stran 51.) — ali take misli in taki lepi verzi ne rasejo na sicer koristni tepki, temveč na zlahtni trti, „zemlje najsvetejšem lesu“. Le malo